

РОБЪРТ ЙЪНГ ЗВЕЗДИТЕ ЗОВАТ!

Превод от руски: Александър Димитров, 1977

chitanka.info

Хабърд и друг път беше виждал куиджи, но куца куиджи срещаше за пръв път.

Наистина, ако не се смята изкривеното ѝ ляво краче, тя всъщност не се отличаваше от останалите птици, изложени за продажба. Същата яркожълта качулка и огърлица от сини капчици, същите прозрачно сини маниста на очите и светлозелени гърди, също така причудливо извит клюн и същото странно, неземно изражение. Тя беше дълга към шест дюйма и вероятно тежеше около тридесет и пет грама.

Хабърд се сети, че отдавна мълчи. Момичето въпросително го гледаше иззад тезгяха.

— Какво ѝ има на крачето — попита той, като се покашля.

Момичето сви рамене.

— Счупено е при товаренето. Намалихме ѝ цената, но все едно, никой няма да я купи. Купувачите искат те да бъдат първокласни и без всякакви недостатъци.

— Ясно — каза Хабърд. И си припомни малкото, което знаеше за куиджи: те бяха от Куиджи, полудив затънт край на Венерианската тройна република; веднага или при повторение запомнят всичко, което им кажеш; откликват на всяка горе-долу позната дума; лесно се приспособяват към новите условия, обаче се размножават само в родината си, затова се налага да ги доставят от Венера; за щастие те са много издръжливи, издържат ускорението и намалението на скоростта и полетът не е опасен за тях.

Полетът...

— Значи, тя е била в Космоса — се изтръгна от Хабърд.

Момичето направи гримаса и кимна.

— Космосът е за птиците, аз винаги съм го казвала.

От него, разбира се, очакваха да се разсмее. Той даже се опита. Откъде, в края на краищата, момичето може да знае, че той е бивш космонавт. На вид е най-обикновен човек на средна възраст, доста такива се шляят през този февруарски ден по магазините. И все пак не успя да се разсмее, макар и да се стараяше с всички сили.

Момичето като че ли нищо не забеляза.

— Интересно, защо само смахнати летят към звездите — продължаваше тя.

Защото само те могат да се справят със самотата, и то не за дълго — едва не каза Хабърд. Но вместо това попита:

— А какво правите с тях, ако никой не ги купи?

— С кого, с птиците ли? Е, вземат книжен чувал, вкарват малко естествен газ... съвсем малко...

— Колко струва тя?

— Куцата пи?

— Да.

— Значи, вие сте вивисектор?... Шест и деветдесет и още седемнадесет и петдесет за клетката.

— Вземам я — каза Хабърд.

Да се носи клетката беше неудобно, покривалото непрекъснато се смъкваше и всеки път куиджи издаваше силен писък — в аеробуса, а също и по улиците на предградието всички се обръщаха и го зяпаха, и Хабърд се чувстваше като последен глупак.

Надяваше се да се промъкне в къщи и да се качи в стаята си така, че сестра му да не види покупката. Напразни надежди. От Елис нищо не можеш скри.

— Я чакай, за какво си си хвърлил паричките? — попита тя, като се появи в антрето в същата минута, в която той пристъпи прага.

Хабърд покорно се обърна и отговори:

— Това е птицата куиджи.

— Птицата куиджи?

Лицето на Елис доби онова изражение, което той отдавна беше определил като „натрапчиво-войнствено и обидено“: тя разшири ноздри, сви устни и бузите ѝ хлътнаха. Смъкна покривалото и вперил очи в клетката.

— И таз добра — възкликна Елис. — Пък е и куца!

— Та нали не е някакво си чудовище — каза Хабърд. — Просто птица. Съвсем мъничка птичка. Не ѝ трябва много място и аз ще се погрижа да не пречи никому.

Елис го измери с дълъг леден поглед.

— Да, постарай се! — процеди тя. — Направо не си представям, как ще се отнесе към това Джек. — Тя рязко се обърна и изчезна. — Вечерята е в шест — подхвърли през рамо.

Той се качваше бавно по стълбата. Усети умора и че го обзема чувство на безизходица. Да, право казват: колкото повече живееш в Космоса, толкова е по-малка надеждата да намериш отново общ език с хората. Космосът е голям и в Космоса ти идват големи мисли: там четеш книги, написани от големи хора. Там се променяш, ставаш друг... и в края на краищата даже близките ти започват да гледат на теб като на чужденец.

А нали в действителност се стремиш да бъдеш като всички, които те заобикалят на Земята. Стараеш се и да говориш като тях, и да постъпваш по същия начин. Даваш си дума никога никого да не наричаш рак. Но рано или късно от езика ти неизбежно се откъсва нещо непривично за ушите им или постъпваш не така, както е прието у тях, и в тебе се впиват враждебни погледи, и навсякъде враждебни лица, и, в края на краищата, неминуемо си отхвърлен. Нима може да се цитира Шекспир в общество, чийто бог е някакъв червенобузест филантроп зад кормилото на огромен кадилак! Нима можеш да

признаеш, че обичаш Вагнер, когато твоята цивилизация се опива от ковбойски оперети?

Нима можеш да купиш птица в свят, който е забравил (а може би и никога не е знаел) какво означават думите „почитай всичко живо“.

Двадесет и пет години, мислеше Хабърд. Дадох най-добрите си години. А какво получих срещу това? Четири стени, които ме отделят от целия свят и жалка пенсия, която не стига даже, за да запазиш чувството си за собствено достойнство.

И все пак не съжaliaва за тези години: величественото, бавно движение на звездите, неописуемият миг, когато в зрителното ти поле изплува нова планета — от златно, зелено и лазурно петънце се превръща в кълбо и затъмнява целия Космос. И пристигането, когато новият свят доверчиво те приветствува, възвестява ти красотите си — упоителни и плашещи, за непознати хоризонти, за цивилизации, неща, които не са се и присънвали на невежия човек-рак, който никога няма да познае вдъхновението и пълзи по дъното на дълбокия океан на земната атмосфера, притиснат от милионната ѝ тежест.

Не, той не съжaliaва за тези години, макар и да му струваха много. За всичко истински хубаво трябва да се плаща скъпо, а ако нямаш смелост да платиш, за цял живот оставаш просяк. Тогава ти си беден и духовно, и умствено.

Господството на духа над плътта, дълбокият и проникновен поток на мисълта: безпрепятствено минаващ по сигурните коридори на знанието, с трепет пристъпващ в храмовете, издигнати от думи: и в редките ослепителни мигове пред погледа ти се открива звездния образ на божеството.

И онези, другите мигове, когато пред душата, потресена от самотата се разкриват бездънните глъбини на ада...

Хабърд трепна. И отново бавно се спусна на дъното на океана. Пред него беше унилата врата на стаята му. Той хвана неохотно дръжката на вратата и я натисна.

Срещу вратата е шкафът, претъпкан със стари, много стари книги. Отдясно — някаква развалина, която той искрено смяташе за писалище, само че в чекмеджетата му нямаше нито книги, нито писалки, нито бордови дневник, а долно бельо, чорапи, ризи, всичко онова, което смъртният наследява от прадедите. Леглото — тясно и твърдо, според него точно такова, каквото е необходимо — беше до

прозореца, подобно на непреклонен спартанец; на пода изпод покривката се подаваха обувки.

Хабърд постави клетката на масата, свали палтото и шапката си. Куиджи с одобрение огледа своя нов свят, като куцаше с лявото краче, скочи от летвичката и започна да кълве зърна от съдинката, която се продаваше заедно с клетката. Хабърд известно време го наблюдава, после съобрази, че не е прилично да гледа, когато друг яде, даже когато този друг е само една птица; закачи палтото и шапката си в гардероба, отиде в банята и се уми. Когато се върна, куиджи беше приключил с яденето и сега замислено се разглеждаше; в клетката имаше и огледало.

— Всъщност, време е да ти дам първия урок — каза Хабърд. — Да видим как ще се справиш с Кийтс, „Красотата е истина, истината е красота — и само това ви е известно на Земята, само това ви е нужно да знаете.“

Куиджи, навел глава настрани, го гледаше със синьото си око. Секундите бързо се нижиха.

— Добре — каза накрая Хабърд — ще опитаме още веднъж. „Красотата е истина...“

— Истината е красота — и само това ви е известно на Земята, само това ви е нужно да знаете!

Хабърд се отдръпна. Тези думи бяха казани почти без интонация с доста скърцащ глас. Но все пак те звучаха отсечено и ясно, и за първи път в живота си — ако не се смятат разговорите с другите космонавти — той чуваше думи, които нямаха нищо общо с телесните нужди и функции. Прокара ръка по бузата си — усети, че ръката му леко трепери. Но защо досега не се беше сетил да си купи куиджи?!

— Според мен — каза той, — преди да продължим по-нататък, трябва да ти дам име. Нека бъде Кийтс, щом като започнахме с него. Или, всъщност, по-добре мистър Кийтс, та нали трябва да отбелязва и пола ти. Разбира се, действувам напосоки, но не ми мина през ума да попитам в магазина, мъж ли си или жена.

— Кийтс — каза Мистър Кийтс.

— Прекрасно! А сега да опитаме един-два стиха от Шели.

(С края на ухото си Хабърд долови, че пред къщата спря кола, чу гласове в антрето, но, погълнат от Мистър Кийтс, не обърна никакво внимание.)

*Кажу, звезда с крила от светлина,
кажу, къде отиваш ти!
В каква ли бездна непрогледна
ще свършиш своя огнен път?*

— *Кажу, звезда* — започна Мистър Кийтс.

— Значи, това е истина. Само това липсваше в моя дом — птица куиджи, която декламира стихове.

Хабърд се обърна без желание. На прага стоеше зет му. Обикновено Хабърд заключваше вратата. А днес забрави.

— Да — каза Хабърд. — Тя декламира стихове. Нима законът забранява това?

— ... *с крила от светлина...* — продължаваше Мистър Кийтс.

Джек поклати глава. Той беше тридесет и пет годишен, но изглеждаше на четиридесет, а доводите му — като на петдесетгодишен.

— Не, не е забранено — каза той. — А трябва да се забрани.

— *Кажу къде отиваш ти?*...

— Не съм съгласен — каза Хабърд.

— *В каква ли бездна непрогледна...*

— И освен това трябва да има закон, който да забранява да се носят в къщи, където живеят хора.

— *Ще свършиш своя огнен път?*

— Ти какво, искаш да кажеш, че не бива да я държа при себе си?

— Не точно това. Но те предупреждавам, дръж я по-далеч от мене! Сам знаеш, че са носители на микроби.

— Ти също — каза Хабърд. Не искаше да го казва, но не се сдържа.

Джек изду ноздри, сви устни и бузите му хлътнаха. Забавно, помисли Хабърд, след дванадесет години съвместен живот мъжът и жената добиват еднакъв израз на лицата.

— Дръж я по-далеч от мене и толкоз! И от децата също. Не искам тя да отравя мозъка им с високопарните глупости, на които я учиш!

— Можеш да не се тревожиш, ще я държа по-далече от децата.

— Да си вървя, а?

— Да.

Джек така тресна врата, че в стаята всичко се разтреса. Мистър Кийтс една не изскочи между пръчките на клетката. Хабърд, ядосан, понечи да го настигне.

Но веднага се овладя. Струва ли си да им дава точно този повод, който те само чакат, за да го изгонят от къщи? Пенсията му е нищожна, с нея никъде не може да отиде да живее — може би само в изоставените къщи — а да започва работа къде да е само заради парите — това не е за него. Рано или късно, той неизбежно ще се издаде пред колегите си, както се случваше винаги и навсякъде, и или с клевети и лъжливи обвинения, или с насмешки, все едно, ще го изгонят от работа.

С натежало сърце той се върна назад, в стаята. Мистър Кийтс вече са беше поуспокоил, но бледозелените му гърди все още се издигаха и спускаха прекалено учестено. Хабърд се наведе над клетката.

— Извинявай, Мистър Кийтс — каза той. — Навярно и при птиците е като при хората: бъди като всички инак лошо ти се пише.

За вечеря той закъсня. Когато влезе в столовата, Джек, Елис и децата вече седяха на масата и той дочу думите на Джек:

— До гуша ми е дойде от наглостта му. В края на краищата, къде щеше да се дене, ако не бях аз? Щеше да стигне до изоставените къщи!

— Аз ще поговоря с него — каза Елис.

— Даже сега — каза Хабърд, седна на масата и отвори пакета си със синтетична вечеря.

Елис го дари с обидения си поглед, пазен специално за такива случаи.

— Джек току-що ми разказа, колко грубо си се държал с него. Не би било зле да му се извиниш. В края на краищата, това все пак е негов дом.

У Хабърд всичко трепереше от напрежение. Обикновено всеки път, когато го упрекваша, че живее по милост, той отстъпваше. Но днес нещо му пречеше.

— Да, разбира се, вие ми дадохте покрив над главата и ме храните, и за едното и за другото аз ви плащам твърде малко, така че

нямате никаква полза от мен. Но такава щедрост едва ли ви дава право да искате да унищожите частица от моята душа всеки път, когато се опитвам да защитя човешкото си достойнство.

Елис тъпо го погледна. След това каза:

— Кому е нужна тази частица от душата ти? Защо говориш така странно, Бен?

— Той говори така, защото е бил астронавт — прекъсна я Джек. — В Космоса всички разговарят така... сами със себе си, разбира се. Това им помага да не откачат... или да не забележат, че вече са откачили!

Осемгодишната Нанси и единадесетгодишният Джим веднага прихнаха. Хабърд отрязва малко късче от своя почти истински бифтек. Всичко в него трепереше още по-мъчително. А после си помисли за Мистър Кийтс и треперенето спря. Той студено ги огледа. За пръв път от много години не се боеше.

— Ако ето тази сбирщина съответствува на нормата — каза той, — тогава ние, вероятно, наистина сме откачили. Слава богу! Значи не всичко е загубено!

Лицата на Джек и Елис заприличаха на силно изопнати маски. Но и двамата премълчаха. Вечерята продължаваше. Хабърд обикновено ядеше малко. Рядко беше гладен. Но днес имаше отличен апетит.

Другият ден беше събота. В събота сутрин Хабърд винаги миеше колата на Джек. Но сега не го направи.

След закуска се затвори в стаята си и прекара три часа с Мистър Кийтс. Този път се заеха с Декарт, Ницше и Хюм. Наистина, с прозата Мистър Кийтс не се справяше така блестящо. От всяка тема той запомняше не повече от една-две фрази.

Ясно неговото силно място беше поезията.

През деня Хабърд, както обикновено, мина през космодрума, гледаше как кацат и излитат междупланетните гиганти на близките рейсове. „Пламяк“ и „Скитник“, „Обещание“ и „Песен“. От всички Хабърд най-много обичаше „Обещание“. Някога и той летеше на него — струваше му се, че това е било много, много отдавна, а всъщност беше минало не чак толкова много време. Някакви си две-три години, не повече... Пренасяше снаряжение и хора на орбиталните сортировъчни станции, на Земята доставяше боксити от съзвездieto

Кентавър, руда от Марс, хром от Сириус и други полезни изкопаеми, от които се нуждаеше човекът, за да поддържа своята хитроумна цивилизация.

В началото пътуваш по близките рейсове, това е като прелюдия, а после ставаш пилот на орбитална станция. Тук може да се провери по силите ли ти е опасният миг, когато изплувал от дъното, започваш свободно да се носиш по осеяния със звездни острови океан на Космоса. Ако издържиш, не се изплашиш, не отстъпиш, значи, можеш да работиш на големи кораби, които пътуват в далечни и продължителни рейсове.

Но бедата е там, че колкото и да се стараеш, вътрешният ти свят с годините като че ли обеднява. И лека-полека става все по-трудно да понасяш самотата на далечните полети: самотата расте и те смазва, и тогава вече не могат да те спасят нито коридорите на знанията, нито храмовете, издигнати от думи, то те смазва и ти губиш власт над себе си — все по-често и по-често и, в края на краищата, те отписват от кораба и те обричат до края на живота си да пълзиш по дъното на океана. Ако управляването на космическия товарен кораб за далечно пътуване беше сложно и ти непрекъснато си зает с работа, а не просто самотно да бдиш в кабината, пълна със самоуправляващи се уреди, или ако полетите на междузвездните лайнери и другите космически кораби не струваха толкова скъпо и не се броеше всеки грам... сега не може и да се мисли да вземеш със себе си макар и нещо дребно освен най-необходимото... да, тогава всичко щеше да бъде по-иначе.

Ако... мислеше Хабърд, като стоеше на снега до оградата на космодрума. Ако... мислеше той, като гледаше как се приземяват корабите, как към тях се приближават огромни автотоварачи и пълнят лакомите си бункери с руда, боксит, магнезий. Ако... мислеше той, като наблюдаваше как малките кораби изчезват през синевата във висините, там, където по беззвучния океан плуват гигантските орбитални станции.

Сенките ставаха по-дълги, денят клонеше към края си и той, както винаги се поколеба — да отиде ли при Маккърфри, началника на космодрума. И както обикновено, и все по една и съща причина реши, че няма смисъл. Причината беше същата, която го караше да избягва обществото на хората като него, бившите космонавти: тези срещи пробуждаха много остра, много мъчителна тъга.

Той се обърна, мина покрай оградата към вратата и като дойде аеробусът, си тръгна.

Настъпи март, зимата незабелязано премина в пролет. Дъждовете измиха снега, по канавките потекоха кални ручеи, полянките оголяха. Долетяха първите червеношийки.

Хабърд закова за Мистър Кийтс летвичка на прозореца. И Мистър Кийтс седеше там по цял ден. Само от време на време прелиташе до клетката си, да се подкрепи със зърна. Повече от всичко той обичаше утрините: сутрин слънцето златно, ослепително, се издигаше над покрива на съседната къща и когато ослепителната вълна стигнеше прозореца и нахлуеше в стаята, той почваше стремително да лети в радостно опиянение, правеше осморки, кръгове, спирали, силно цвъртеше, кацаше на летвичката и даже успяваше да подскача на едно краче — златна прашинка, крилата жива частица от самото слънце, частица от утрото, удивителна в пера, която утвърждава всяко ново чудо на красотата, дарявано от деня.

В резултат на уроците на Хабърд, репертоарът му ставаше все по-широк. Достатъчно беше да се произнесе фраза, в която имаше макар и една позната дума, способна да предизвика някакъв отклик и той отговаряше с разнообразни цитати от Ювенал до Джойс, от Русо до Ръсел или от Еврипид до Елиът. Той имаше слабост към първите два стиха от „Бреговете край Дувър“ и често ги декламираше сам без какъвто и да е повод.

През цялото това време сестрата и зетят не досаждаха на Хабърд, просто го оставиха на мира. Даже за това, че той вече не изпълняваше съботното си задължение — престана сутрин да мие колата — не казаха нищо, дори за Мистър Кийтс не споменаха нито веднъж. Но Хабърд не можеше да бъде измамен така лесно. Те изчакваха и той разбираше това, изчакваха някакъв подходящ случай, изчакваха той да прояви невнимание и да се разправят с него.

Никак не се удиви, когато веднъж, като се върна от космодрума, видя, че Мистър Кийтс се е свил на летвичката в ъгъла на клетката — целият някак си нещастен, разрошен, в сините му очи беше застинал страх.

По-късно, на вечеря, Хабърд забеляза, че през столовата се промъква котка. Но не каза нищо. Котката е психологическо оръжие: щом като хазяинът ти е позволил да имаш любимо животно, ти едва ли

можеш да възразиш, ако той се е снабдил с любимец от друг вид. Хабърд просто купи нова ключалка и сам я постави на вратата на стаята си. След това купи райбер за прозореца и всеки път, когато излизаше от къщи проверяваше добре ли са затворени вратата и прозорецът:

И зачака следващия им ход.

Не се наложи дълго да чака. Този път нямаше нужда да измислят как да се избавят от Мистър Кийтс, удобният случай сам дойде.

Една вечер Хабърд слезе в столовата и от пръв поглед разбра, че е дошъл часът. Можеше да го прочете и на лицата на децата — и не толкова по това как го гледаха, колкото по това как избягваха погледа му.

Изрезката от вестник, която му пхна Джек, сякаш намали напрежението.

„ОТ КУИДЖИ-ТРЕСКА Е ЗАБОЛЯЛО СЕМЕЙСТВО ОТ ПЕТИМА ДУШИ, ДИТВИЛ, ЩАТ МИСУРИ, 28 МАРТ 2043 ГОДИНА.

Днес доктор Отис Фарнъм определи заболяването, което повали едновременно на легло мистър и мисиз Фред Крадлоу и трите им деца, като куиджи-треска.

Неотдавна мисиз Крадлоу купи в местния магазин двойка птици куиджи. Преди няколко дни всички в семейството започнали да се оплакват от парене в гърлото и тъпа болка в ръцете и краката. Извикали доктор Фарнъм. «Обстоятелството, че куиджи-треската е заболяване само малко по-сериозно от обикновена простуда, не може да повлияе на нашето отношение към това никому ненужно заболяване — каза доктор Фарнъм в своето изказване за печата — аз отдавна се възмущавах, че у нас без всякакъв контрол продават тези извънземни птици и смятам да се обърна към Световната медицинска асоциация с предложение всички птици в целия свят, доставени от Венера и намиращи се в магазините, а също и купени от различни хора, които ги държат в къщи, да бъдат

подложени на обстоен преглед. От куиджи няма никаква полза и без тях на Земята ще бъде само по-добре».“

Хабърд я прочете, и неவிждащият му поглед се втрени в масата. В съзнанието му жалко изписука Мистър Кийтс.

Джек сияеше.

— Виждаш ли, аз ти казвах, че те са носители на микроби — каза той.

— Доктор Фарнъм също е носител — възрази Хабърд.

— Е, е, какво приказваш! — намеси се Елис. — Какви микроби може да разнася лекарят?

— Същите, които разнасят всички надуты безпринципни хорица, например вирусите на „жаждата за слава“... „необмислените действия“, „ненавист към всичко непривично“... Този провинциалист, еснаф е готов на всичко, само и само да стане известен. Ако имаше власт, той би изтребил със собствените си ръце всички птици куиджи в целия свят.

— Каквото и да приказваш, този път няма да се измъкнеш — каза Джек. — В статията ясно е казано, че е опасно да се държи птицата куиджи.

— И кучета, и котки — също... И автомобили. И ако прочетеш за нещастен случай, за автомобилна катастрофа в Дитвил, щата Мисури, ти ще се откажеш ли от колата си?

— Ти за колата по-добре си мълчи! — развика се Джек. — И утре тук да няма и помен от тази отвратителна птица или се измитай ти сам!

Елис го дръпна за ръката.

— Джек...

— Мълчи! Омръзнаха ми пищните му думи. Въобразява си, че щом някога си е бил космонавт, то нас за нищо не ни бива. Вири си носа само защото ние живеем на Земята — Джек се обърна с лице към Хабърд и продължи, като го сочеше с пръст: — Е добре, кажи ми щом си такъв умник! Дълго ли, според теб, биха просъществували космонавтите, ако ни нямаше нас, които ходим по Земята и използваме и преработваме всичко, което вие докарвате от тези проклети планети? Ако ги нямаше потребителите, по цялото небе

нямаше да лети нито един кораб. Цивилизацията, и тя нямаше да съществува!

Хабърд го измери с дълъг поглед. После стана от масата и произнесе точно тази дума, с която си беше обещал да не обижда никога прикования към Земята смъртен — най-страшната обида в езика на космонавтите, съкровеният смисъл на която беше непостижим за тъпите полуслепи твари, пълзящи по дъното на океана...

— Рак! — каза той и излезе от стаята.

Когато се качваше по стълбата, ръцете му все още трепереха. Той почака пред вратата си, докато треперенето не спря. Не бива Мистър Кийтс да вижда колко е подтиснат.

Замисли се над тази фраза. Не бива прекалено много да се очовечават животните. Макар и да ти се струва, че в Мистър Кийт има много човешко, той все пак е само птица. Може да разговаря и има характер, свои симпатии и антипатии, но все пак не е човек.

А нима Джек е човек?

А Елис?

А техните деца?

Е да... разбира се.

Защо тогава той предпочита обществото на Мистър Кийтс?

Защото Елис, Джек и децата им живеят в друг свят, в свят, който Хабърд много отдавна е напуснал и в който вече няма сили да се върне. Мистър Кийтс също не принадлежи на този свят. Той също е отхвърлен и с него може да общува, нещо, от което най-много се нуждае човек.

А тежи само някакви си тридесет и пет грама...

Хабърд точно вкарваше новия ключ в новата ключалка, когато тази мисъл му дойде в главата и като прохладен летен дъжд уми душата му. Ръцете му отведнъж отново се разтрепериха.

Но сега вече това нямаше значение.

— Седни, Хаб — каза Маккъфри. — Хиляда години не съм те виждал.

Хабърд толкова дълго вървя по космодрума и толкова дълго чака в препълнената приемна, в дъното на която студено мъждукаше матовото стъкло на вратата, че вече не чувстваше предишната си

увереност. Но нали Маккъфри е стар приятел. Кой ще го разбере, ако не Маккъфри! Кой друг ще му помогне?

Хабърд седна.

— Няма да отнемам времето ти с празни приказки, Мак — каза той. — Искam отново да летя.

Ръката на Маккъфри стискаше молив. Ръката се отпусна и острият връх на молива бързо и отривисто зачука по масата.

— Вероятно, няма нужда да ти напомням, че вече си на четиридесет и пет и самообладанието ти е изменяло много пъти, повече, отколкото допускат правилата и че ако полетиш и то отново ти измени, ти ще се простиш с живота, аз — с работата.

— Да, няма нужда да ми напомняш това — каза Хабърд, — ти ме познаваш от двадесет години, Мак. Нима мислиш, че аз щях да искам разрешение да летя, ако не бях твърдо уверен, че ще се справя?

Маккъфри повдигна молива, после отново го отпусна. Острият му връх замря забит в една точка, а в ушите все още звучеше загриженото почукване.

— А защо си тъй уверен?

— Ако самообладанието не ми измени, ще ти кажа, когато се върна. А ако измени, ще кажеш, че съм откраднал кораба. Това лесно ще уредиш.

— Всичко е лесно... само че съвестта ще ме гризе.

— А сега като ме гледаш, съвестта не ти ли гризе?

Моливът отново зачука по масата. Чук-чук-чук... чук-чук...

— Казват, че имаш акции от „Междוזвездни съобщения“. Мак, ти си вложил капитал в тази работа.

Чук-чук-чук... чук-чук...

— В „Междוזвездните“ има късче от моята душа. Значи, ти си вложил капитал и в мен.

Чук-чук-чук... чук-чук...

— Знам, че печалбата или загубата могат да зависят от някакви си сто или двеста фунта. Не те обвинявам, Мак. Знам и това, че пилотите са евтина стока. Не се изисква много време да се научиш да натискаш копчета. Но все едно, помисли колко пари ще спечелят „Междוזвездните“, ако пилотът успее да прослужи не двадесет години, а четиридесет.

— Ти още първата минута ще можеш да кажеш дали не си сгрешил — замислено каза Маккъфри. — Веднага щом изплуваш на повърхността.

— Така е. Още първите пет минути всичко ще ми стане ясно. А след половин час ще узнаеш и ти.

Маккъфри изведнъж реши.

— На „Обещание“ няма пилот... — каза той. — Ела тук утре сутринта в шест нула-нула. Точно на секундата.

Хабърд стана. Пипна бузата си и почувства, че тя е мокра.

— Благодаря ти, Мак. Никога няма да забравя това.

— Хайде стига, стари жераве! И гледай да се върнеш здрав и читав, че инак няма да си намеря място до края на живота си.

— До нови срещи, Мак.

Хабърд бързо излезе. До шест нула-нула имаше още толкова работа. Да направи специално сандъче, да побеседва преди тръгване с Мистър Кийтс.

Господи, колко отдавна не е ставал на разсъмване. Той вече забрави този цвят на зряла диня, който обагрят от изток небето при изгрев, забрави как бавно, спокойно и величествено светлината залива земята. Забрави всичко прекрасно, всичко изчезна в миналото. И само му се струваше, че го помни. За да разбереш колко много си загубил, трябва да преживееш всичко отново.

В пет и четиридесет и пет той слезе от аеробуса до вратата на космодрума. Пазачът беше нов и не го познаваше. По молба на Хабърд той извика Мак. Мак заповяда веднага да го пуснат. Хабърд измина дългия път по космодрума, като се стремеше да не гледа високите върхове на корабите за близки разстояния, които като вълшебни замъци се възвишаваха на фона на лимоненожълтото небе. През годините, прекарани на Земята, той отвикна от космическия комбинезон и трмаво крачеше в тежките обувки. Ръцете си пяха в дълбоките, вместителни джобове на куртката.

Мак стоеше до „Обещание“ на края на стартовата площадка.

— В шест и девет минути ще се срещнеш с „Кенаверъл“ — каза той. И повече не произнесе нито дума. Какво друго би могъл да каже.

Напречните греди на стълбата бяха просто ледени, ръцете веднага замръзнаха. Стълбата сякаш нямаше край. Не, ето го и края. Задъхан, Хабърд прекрачи люка. Помаха на Мак. След това затвори люка и влезе в тясната кабина за управление. Затвори зад себе си вратата на кабината. Седна в креслото на пилота и затегна колана. После извади от джоба на куртката сандъчето с дупчици. Извади от него Мистър Кийтс, извади мъничко дюшече, с тънки ремъчета прикрепил към него Мистър Кийтс и го сложи обратно в клетката — сега ускорението няма да е опасно.

— Звездите зоват, Мистър Кийтс — каза Хабърд.

Той даде сигнал за готовност и техникът на кулата започна веднага броенето. Десет... Числа, помисли Хабърд... Девет... Той сякаш броеше годините... Осем... сякаш броеше изминатите години... Седем... Самотните беззвездни години... Шест... *Кажу, звезда...* Пет... *с крила от светлина...* Четири... *кажу, къде отиваш ти...* Три... *В каква ли бездна непрогледна...* Две... *ще свършиш своя огнен път...* Едно...

Сега ти вече знаеш как ще бъде по време на полета — по това, как безпощадно се е отпуснало натежалото тяло, как усеща всяка своя клетка нарастващата скорост; знаеш по гаденето, което пълзи към гърлото и по първите, като че опитващи почвата бодвания на страха някъде в мозъка; знаеш по това, как се сгъстява тъмнината в илюминатора и, когато преминаваш през нея, в теб се впиват първите остри лъчи на звездите.

Но ето, най-после корабът изскочи от дълбините и заплува, сякаш без всякакви усилия, по океана на Вселената. Далече-далече сияеха звездите, като светещи жалони, показващи пътя към някакви неизвестни брегове.

Кабината леко се разтресе — заработи апаратът за изкуствена гравитация. Всички неприятни усещания безследно изчезнаха: Хабърд гледаше през илюминатора и му беше страшно. Сам, мислеше той. Сам в океана на Вселената. Той впи пръсти в яката на комбинезона, страхът го душеше. САМ. Тази дума с бялото острие на всеобхватния ужас все по-дълбоко се врязваше в мозъка. САМ. Кажу го на глас, заповяда си той. Кажу го на глас! Пръстите му отпуснаха яката, хванаха сандъчето с дупчици и почнаха неловко да разкопчават тънките ремъчета. Кажу!

— Сам — дрезгаво произнесе той.

— Ти не си сам — отвърна Мистър Кийтс, скочи от своето дюшече и се настани в сандъчето. — Аз съм с теб.

И ето, няма го вече бялото острие, бавно стихва болката. Мистър Кийтс излетя и кацна пред илюминатора. Със синьото си мънистено око погледна Космоса. Бодро разпери крилца.

— Аз мисля, следователно съществувам, *cogito ergo sum* — каза той.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 2 от 1977 г.
Илюстрации: Никифор Русков

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.